

PRITARTA
Vilniaus Tuskulėnų gimnazijos
tarybos posėdyje 2026 m. birželio 8 d.
protokolo Nr. 3

PATVIRTINTA
Vilniaus Tuskulėnų gimnazijos
direktoriaus 2026 m. birželio 11 d.
įsakymu Nr. V-160

VILNIAUS TUSKULĖNŲ GIMNAZIJA

KRYPTINGO UGDYMO MENU PROGRAMA

Vilnius
2026 m.

TURINYS

I SKYRIUS	3
BENDROSIOŠ NUOSTATOS.....	3
II SKYRIUS.....	4
KUM PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR UGDYMO NUOSTATOS	4
III SKYRIUS	5
KUM PROGRAMOS STRUKTŪRA, ORGANIZAVIMAS, VERTINIMAS.....	5
IV SKYRIUS	7
KUM PROGRAMOS UGDYMO TURINYS.....	7
1. DAILĖS KRYPTIES UGDYMO TURINIO APIMTIS.....	8
Pradinis ugdymas.	8
Pagrindinis ugdymas.	9
Vidurinis ugdymas.	15
2. SCENOS MENŲ UGDYMO TURINIO APIMTIS.....	17
Pradinis ugdymas.	17
Pagrindinis ugdymas.	18
Vidurinis ugdymas.	22
V SKYRIUS	23
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS.....	23

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Sparčiai besikeičianti visuomenė kasdien įsisavina vis daugiau informacijos, skaitmeninis pasaulis papildo tiek menų, tiek visų mokomųjų dalykų programas. Vilniaus Tuskulėnų gimnazijos (toliau - Gimnazija) Kryptingo ugdymo menu (toliau - KUM) programa padeda įsisavinti meninio ugdymo turinį, praplečiant programų teikiamas galimybes bei atliepiančią Humanistinės kultūros ugdymo meninę veiklą sampratos nuostatas. KUM programos turinyje išskiriamos veiklos: *meninė raiška, meno supratimas ir vertinimas, reiškinių ir kontekstų pažinimas*. KUM programa orientuota į mokinių kompetencijų ugdymą:

1. *Pažinimo* kompetencija ugdymo turinyje ugdoma per kryptingą dailės, teatro, muzikos ir šokio reiškinių bei kultūrinių kontekstų pažinimą, kūrybinius eksperimentus, meninių procesų stebėjimą, refleksiją ir analizę. Dalyvaudami edukacinėse išvykose, susitikimuose su menininkais, projektuose ir kūrybinėse dirbtuvėse, mokiniai mokosi pažinti meno kalbą, jos raiškos priemones bei jų sąsajas su šiuolaikiniu pasauliu.

2. *Kūrybiškumo* kompetencija yra viena iš svarbiausių ir yra plėtojama visose meninės veiklos srityse – kuriant, interpretuojant, improvizuojant, eksperimentuojant ir pristatant savo kūrybinius darbus. KUM programa sudaro sąlygas mokiniams atrasti individualų meninį braižą, generuoti originalias idėjas, ieškoti netradicinių sprendimų bei kūrybiškai taikyti įgytas žinias įvairiose gyvenimo situacijose ir tarpdisciplininuose projektuose.

3. *Pilietiškumo* kompetencija KUM programoje ugdoma per Lietuvos ir pasaulio kultūros paveldo pažinimą, kultūrinio identiteto stiprinimą ir aktyvų dalyvavimą bendruomenės gyvenime. Mokiniai įtraukiami į Gimnazijos, miesto, nacionalinius ir tarptautinius meninius renginius, pilietines iniciatyvas, minėjimus bei akcijas. Meninė veikla skatina suprasti kultūros reikšmę visuomenėje, atsakingai veikti bendruomenėje ir puoselėti demokratines vertybes.

4. *Kultūrinė* kompetencija KUM programoje ugdoma per nuoseklų meno pažinimą, kultūrinės patirties kaupimą ir aktyvų dalyvavimą kultūriniame gyvenime. Mokiniai susipažįsta su Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros reiškiniais, etninėmis tradicijomis, šiuolaikinio meno tendencijomis, mokosi juos suprasti, vertinti ir interpretuoti. KUM programa skatina formuoti(s) kultūrinio sąmoningumo, estetiškos pajautos ir kultūrinio smalsumo nuostatas.

5. *Komunikavimo* kompetencija KUM programoje plėtojama per bendrą kūrybinę veiklą, diskusijas, meninių idėjų pristatymą ir refleksiją. Mokiniai mokosi įvairiomis meninėmis priemonėmis perteikti savo mintis, jausmus ir vertybes, argumentuotai reikšti nuomonę, klausytis kitų bei bendradarbiauti kuriant bendrus projektus. Meninė raiška tampa svarbia komunikacijos forma, padedančia suprasti save ir kitus.

6. *Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencija*. KUM programoje ši kompetencija ugdoma kuriant saugią, pagarbią ir kūrybiškumą skatinančią ugdymo aplinką. Meninė veikla padeda mokiniams pažinti savo emocijas, stiprinti pasitikėjimą savimi, ugdyti empatiją, atsakomybę ir gebėjimą dirbti komandoje. Teatro, šokio, muzikos ir dailės veiklos suteikia galimybių konstruktyviai reikšti emocijas, patirti bendrystę ir stiprinti emocinę gerovę, kuri yra svarbi visapusiško asmens ugdymo dalis.

7. *Skaitmeninė* kompetencija KUM programoje ugdoma integruojant šiuolaikines technologijas į kūrybos, pažinimo ir komunikavimo procesus. Mokiniai mokosi atsakingai ir kūrybiškai naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, multimedijomis, dirbtinio intelekto įrankiais, vaizdo, garso ir vizualinės kūrybos programomis. KUM programa suteikia galimybę tyrinėti šiuolaikines meno formas, kurti skaitmeninį turinį, pristatyti savo darbus įvairiose (tame tarpe ir virtualiose) erdvėse bei

analizuoti aktualius kultūrinius reiškinius pasauliniame kontekste. Tokiu būdu mokiniai pasirengia aktyviai veikti šiuolaikinėje skaitmeninėje ir kultūrinėje visuomenėje.

KUM programą bei jos įgyvendinimą reglamentuojantys dokumentai:

1. Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. ISAK-556 (galiojanti redakcija nuo 2024-10-11 (įsakymas Nr. V-1136).
2. Humanistinės kultūros ugdymo menine veikla samprata, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. V-1595.
3. Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos.
4. Mokymosi kryptių pasirinkimo galimybių didinimo 14–19 metų mokiniams modelio aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. ISAK-715.
5. Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. ISAK-2695 (galiojanti redakcija nuo 2023-08-01 (įsakymas Nr. 2023-15455).

II SKYRIUS

KUM PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR UGDYMO NUOSTATOS

Meninis ugdymas yra svarbus veiksnys kuriant kultūroje orientuotą ir kūrybingą visuomenę. Meno kūrybos principai yra demokratiški, tinkami mokinių kūrybiniam gebėjimams ugdyti: kūrybinė meninė raida stimuliuoja mokinių vaizduotę, kūrybingumą, emocinį intelektą, skatina kritinį mąstymą ir požiūrių įvairovę, o teigiami meniniai išgyvenimai, patirti aktyvioje kūrybos veikloje, stiprina mokinių mokymosi motyvaciją, skatina gilinti ir plėtoti meninio pažinimo patirtį, siekti geresnių mokymosi rezultatų.

Programos tikslas - per įvairiapusę meninę ir kūrybinę veiklą plėtoti mokinių kūrybiškumą, estetinį jautrumą, kultūrinį sąmoningumą ir saviraiškos gebėjimus, siekiant formuoti atvirą, kūrybingą, kultūringą ir pilietiškai aktyvią asmenybę, gebančią dalyvauti šiuolaikinės kūrybinės visuomenės ir humanistinės kultūros kūrime.

Programos uždaviniai. Įgyvendinant KUM programos tikslą mokiniai:

1. Ugdosi gebėjimą kūrybingai reikšti savo patirtį pasitelkdamis dailės, muzikos, teatro, šokio priemones, būdus bei technikas.
2. Ugdosi pasitikėjimą, savigarbą, empatiją, pagarbą kitokiai nuomonei, bendradarbiavimo gebėjimus.
3. Suvokia meno, kultūros ir kitų gyvenimo veiklos sričių tarpusavio sąsajas bei įvertinta meninės patirties reikšmę visapusiškos asmenybės saviugdai.
4. Išmoka vertinti savo pastangas ir tobulėjimą, gebėjimą prisitaikyti socialinėje aplinkoje, bendraamžių terpėje, stiprina savo mokymosi motyvaciją.
5. Aktyvioje kūrybos, stebėjimo bei tyrinėjimo, analizės, vertinimo, interpretavimo veikloje plėtoja meninę kompetenciją, pozityvias kultūrinės nuostatas, toleranciją, gebėjimą aktyviai dalyvauti bendruomenės kultūriniame gyvenime.
6. Atsižvelgdami į numatomą tolimesnį mokymąsi ir planuojamą karjerą ugdosi gebėjimus apmąstyti ir planuoti veiklą: analizuoti, kelti idėjas, kūrybingai ieškoti ir atrasti sprendimus, apibendrinti įgytą patirtį;

Programa skirta visiems Gimnazijos 1-12 klasių mokiniams.

Ugdymo nuostatos ir principai.

KUM programa grindžiama ilgamete Gimnazijos meninio ugdymo patirtimi bei tradicijomis, Humanistinės kultūros ugdymo menine veikla (toliau HKUMV) samprata ir remiasi kūrybiškumo, demokratiškumo, humaniškumo, nuoseklumo, integralumo nuostatomis.

Kūrybiškumas: Gimnazijoje ugdymo procesas grindžiamas nuostata, kad meninė kūryba – tai ne vien profesinės veiklos sritis, bet ir priemonė, padedanti atskleisti mokinio kūrybines galias.

Demokratiškumas: meno kūrybos principai įgalina mokinių pasirinkti savitą sprendimą, meninė raiška stimuliuoja vaizduotę, emocinį intelektą bei skatina kritinį mąstymą ir požiūrių įvairovę, todėl yra svarbus veiksnys ugdant toleranciją, atsakomybę už priimtus sprendimus, gebėjimą bendradarbiauti ir pilietinę savimonę.

Nuoseklumas: planuojant ugdymo(si) procesą kūrybinės užduotys parenkamos pagal mokinių mokymosi poreikius (individualizuojant), laikantis didėjančio sudėtingumo principo bei orientuojantis į ilgalaikį ir sistemiską humanistinės asmenybės vystymąsi.

Integralumas: meninio ugdymo turinys integruojamas su įvairių ugdymo dalykų turiniu, siejamas su bendrųjų mokinio kompetencijų plėtojimu bei sudarant mokiniams galimybę pritaikyti žinias ir gebėjimus naujuose kontekstuose.

KUM programa grindžiama ugdytinio savisklaidos kultūroje, prasmės paieškų, ugdymo visuotinio, dvasingumo sklaidos, atvirumo inovacijoms ir kultūros pokyčiams nuostatomis ir remiasi šiais principais:

1. Šiuolaikiškumo ir dermės: programa parengta remiantis apmąstyta, išanalizuota ir apibendrinta Tuskulėnų gimnazijos patirtimi, tradicijomis ir švietimo inovacijomis.

2. Asmenybės sklaidos: siekiama asmenybės brandos ir socialinės integracijos bendros visumos, išryškėjančios vertinant meninio ugdymo kontekstą bei kintančios mokiniui augant.

3. Individualizavimo: orientuojamasi į mokinių, jo pasiekimus ir mokymosi ypatumus, individualią gabumų raidą.

4. Sistemingumo ir perimamumo: atsižvelgiama į mokinių turimą patirtį, amžiaus tarpsnių ypatumus.

5. Kūrybingumo ir iniciatyvumo: ugdomas mokinių kūrybinis mąstymas, atsakomybės už savo mokymąsi prisiėmimas, skatinamas kūrybos pasiekimų pristatymas visuomenei.

6. Mokymosi visą gyvenimą: pabrėžiama mokėjimo mokytis, įsivertinimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo svarba.

7. Saugumo: siekiama užtikrinti mokinio gebėjimų plėtrai būtiną palankią, psichologiškai ir fiziškai saugią aplinką, t. y. suteikti galimybę mokytis pagal atitinkamą programą, garantuoti kvalifikuotą ir kompetentingą pedagogų personalą, sudaryti sąlygas pristatyti savo kūrybą mokyklos bendruomenei bei miestui, dalyvauti konkursuose, mokykloje jaustis saugiams.

Meninės patirtys sudaro sąlygas plėtoti pažinimo, kultūrinę, komunikavimo, kūrybiškumo, pilietiškumo, skaitmeninę, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetencijas. Programa skatina mokinius pažinti ir vertinti Lietuvos bei pasaulio kultūros ir meno įvairovę, vertinti kultūros paveldą ir šiuolaikinę kūrybą, suvokti aplinką kaip kūrybinės veiklos ir kultūrinio pažinimo kontekstą, kritiškai mąstyti, bendradarbiauti, atsakingai veikti bendruomenėje, reflektuoti savo patirtis, prasmingai taikyti įgytas žinias bei gebėjimus ir atsakingai dalyvauti bendruomenės kultūriniame gyvenime.

III SKYRIUS

KUM PROGRAMOS STRUKTŪRA, ORGANIZAVIMAS, VERTINIMAS

Programos struktūra.

Pagal KUM programą Gimnazijoje vykdomas dailės ir scenos menų krypties ugdymas.

KUM programos ugdomosios veiklos sritys:

1. Meninė raiška – veikla, kurios metu mokiniai kelia idėjas, sprendžia šių idėjų meninės išraiškos klausimus, remdamiesi savo patirtimi, vaizduote, atskleiddami savo požiūrį, mintis, jausmus, taikydami įvairias meninės išraiškos priemones, būdus, technikas, įgyvendina kūrybinį sprendimą. Per daugelį kūrybinio proceso etapų mokiniai skatinami ieškoti prasmingiausių meninės raiškos priemonių ir geriausios jų organizavimo formos, o meninės raiškos darbus pateikti, pristatyti žiūrovams; surengti parodas, koncertus, spektaklius, integruotų menų projektus, pritaikant juos prie socialinės kultūrinės aplinkos.

2. Meno supratimas ir vertinimas – tai veikla, kurios metu mokiniai stebi savo pačių, draugų, menininkų kūrybos darbus, juos analizuoja, išsako kilusias emocijas, suvoktas prasmes, mokosi kritiškai ir konstruktyviai vertinti meninės kalbos ypatybes. Mokiniai skatinami aiškintis, kaip ir kokios mintys, idėjos, požiūriai pateikiami, daugiau dėmesio skiriant žmogaus santykių, konfliktų, būties prasmės ir kitiems svarbiems, jiems aktualiams klausimams.

3. Meno reiškinių ir kontekstų pažinimas – tai veikla, kai mokiniams padedama pažinti meno šakų ir įvairių epochų, tautų ar socialinių grupių gyvenimo būdo, tradicijų, vertybių sąsajas, menininkų vaidmenį, kuriant savo krašto, europinę ir pasaulinę kultūrą, menų ir profesijų, darbinės veiklos, užimtumo sąsajas.

Ugdymo procese šios veiklos sritys yra integruojamos, viena kitą papildo bei yra siejamos su bendrųjų kompetencijų ugdymu.

Organizavimas.

Priimant mokyti į Gimnazijos 1-12 klases vykdomas meninių gebėjimų ir motyvacijos mokyti vertinimas.

1-10 kl. mokiniai gali keisti KUM programos kryptį pereidami į paralelinę klasę/grupę bet kuriame ugdymo etape nuo mokomojo pusmečio pradžios, jei klasėje/grupėje yra vietų bei atlikus meninių gebėjimų ir motyvacijos mokyti vertinimo užduotis.

11-12 kl. menų programos krypties keitimo tvarką reglamentuoja Mokinių bendrojo ugdymo dalyko programos, dalyko/kurso kalbos mokėjimo lygio, pasirenkamojo dalyko ar pasirenkamojo dalyko modulio keitimo tvarka.

KUM programa integruojama į neformaliojo vaikų švietimo užsiėmimus.

Neformaliojo vaikų švietimo meninio ugdymo užsiėmimus gali lankyti kiekvienas pageidaujantis Tuskulėnų gimnazijos mokinys.

Meniniam ugdymui skiriamos pamokos bei neformaliojo ugdymo valandos gimnazijos administracijos nuožiūra.

Pamokų krūviai neviršija nustatytų normų.

Mokykla naudojami galimybės dėl klasių dalijimo į grupes per meninio ugdymo pamokas.

KUM programa įgyvendinama šiais etapais:

1. Pradinis ugdymas: dailės krypties ugdymas, scenos menų krypties ugdymas, neformalusis vaikų švietimas.

2. Pagrindinis ugdymas: dailės krypties ugdymas, scenos menų krypties ugdymas, neformalusis vaikų švietimas.

3. Vidurinis ugdymas: dailės krypties ugdymas, scenos menų krypties ugdymas, neformalusis vaikų švietimas.

Dailės krypties KUM programos sudėtiniai ugdymo dalykai pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo centruose:

1. 1-4 kl.: dailė (spalvinė, grafinė, erdvinė ir laisvoji raiška), neformalusis ugdymas: grafinės raiškos pagrindai;

2. 5-6 kl.: dailės pažinimas, piešimas-tapyba, grafika, skulptūra, dizainas;

3. 7-10 kl.: dailės istorija, piešimas-tapyba, grafika, skulptūra, dizainas;

4. 11-12 kl.: dailėtyra, vizualiųjų menų projektai, medijų menas.

Scenos menų krypties KUM programos sudėtiniai ugdymo dalykai pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo centruose:

1. 1-4 kl.: šokis, šokio kūrybinė veikla, muzika, neformalus vaikų švietimas: teatro studija „Žaidžiame teatrą“, Jaunučių choras, 1-4 kl. ukulelių ansamblis;

2. 5-10 kl.: šokis, muzika, muzikinė projektinė veikla, teatras; neformalusis vaikų švietimas: Muzikavimo studija, teatro studija TVT („Tusculenų vaikų teatras“), gitaros ir vokalo būrelis;

3. 11-12 kl.: šokis, muzika, teatras; neformalus vaikų švietimas: teatro studija TVT („Tusculenų vaikų teatras“).

Organizuojami užsiėmimai pagal KUM programą pateikiami prieduose.

Vertinimas:

1. Mokinių pasiekimai ir pažanga vertinami vadovaujantis Dailės, Muzikos, Šokio, Teatro dalykų Bendrosiomis programomis, Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašu, Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašu bei gimnazijoje patvirtintais 1–4 klasių mokinių ir 5-12 klasių mokinių mokymosi pasiekimų vertinimo ir vertinimo rezultatų panaudojimo tvarkos aprašais.

2. Vertinant mokinių pasiekimus, orientuojamasi į atnaujintose bendrosiose programose aprašytus keturis pasiekimų lygius: slenkstinį (1), patenkinamą (2), pagrindinį (3) ir aukštesnįjį (4). Vertinimo kriterijai siejami ne tik su galutiniu rezultatu (kūriniu), bet ir su mokinio kūrybiniu procesu, idėjos plėtojimu bei bendrųjų kompetencijų ugdymu.

3. Mokiniai iš anksto, pusmečių pradžioje supažindinami su užduotimis, atsiskaitymo terminais, taikoma vertinimo sistema. Mokinių teorinės žinios bei meninės raiškos užduotys vertinamos dešimties balų sistema vadovaujantis Gimnazijoje patvirtinta mokinių pasiekimų vertinimo tvarka.

4. Vertinant atsižvelgiama į mokinio asmeninę pažangą, kūrybinių užduočių vertinimo kriterijų atitiktį. Vertinimo procese prioritetą teikiamas formuojamajam vertinimui (grįžtamajam ryšiui), kuris skatina mokinių mokymosi motyvą, sąmoningumą, saviugdą, savarankiškumą ir kūrybinį požiūrį. Vertinant sistemingai atsižvelgiama į individualią mokinio asmeninę pažangą (idiografinis vertinimas), jo pastangas, kūrybinių ieškojimų drąsą bei gebėjimą reflektuoti savo ir kitų kūrybą.

5. 4-ą, 8-ą klasių mokinių ir II bei IV gimnazijos klasių mokinių pažanga apibendrinama kūrybos darbų pristatymu gimnazijos bendruomenei (parodos, koncertai, spektakliai, meniniai projektai).

IV SKYRIUS

KUM PROGRAMOS UGDYMO TURINYS

Siekiant, kad mokiniai suvoktų kultūrinį bei istorinį meno kūrinio kontekstą ir dabarties meninių reiškinių komunikacinius, interaktyvius, conceptualius aspektus, programa grindžiama diachronijos (meno reiškinių istorinės sekos, idėjų perimamumo) ir sinchronijos (konkreto laikotarpio kūrybinių estetinių idėjų pjūvis) principais. Aiškinantis kultūros sąsajas, kreipiamas mokinių dėmesys į vizualiuosius žmonių veiklos pėdsakus, amžinąsias vertybes, pasaulio tautas

jungiančią patirtį, simbolių ir ženklų sistemas, ieškoma tinkamų pavyzdžių savo socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje. Aptariami ir analizuojami meno kūriniai ar jų fragmentai, rengiamos diskusijos apie šiuolaikinius kultūros reiškinius, naudojami skirtingi aktyvaus mokymo(si) metodai. Mokiniai skatinami argumentuotai pagrįsti savo nuomonę, apibendrinti meno kūrinio/reiškinio sukeltus estetinius potyrius, reflektuoti individualius įspūdžius. Akcentuojamos visiems menams aktualios probleminės sritys: estetiškas emocinis meno poveikis, meno statusas visuomenėje, menininko vaidmens raida, etnokultūrinis meno aspektas, meno ir šiuolaikinių technologijų sąveika. Edukacinės integracijos požiūriu KUM programoje ypač aktualūs yra tarpdisciplininiai šiuolaikinio meno projektai, kurių stebėjimui, analizei, interpretavimui ir vertinimui skiriamas didelis dėmesys. Mokslas ir technologijos – integrali meninių procesų dalis: taip kuriamos naujos kūrybinio bendradarbiavimo formos ir generuojamos viešo kritinio diskurso idėjos.

Meninės raiškos srityje mokiniai skatinami dirbti drąsiai, savarankiškai, laisvai, kūrybiškai reikšti savo mintis, tikslingai ir kryptingai ieškoti kūrybos idėjų, sprendimo funkcionalumo, siekti savaip interpretuoti pasiūlytą temą tradicinėmis ar alternatyviomis priemonėmis. Lavinant mokinio estetinio suvokimo ir vertinimo gebėjimus akcentuojama kuriančio žmogaus intuicijos, jausmų ir proto, pažintinės ir kūrybinės veiklos sąveika.

Mokymosi procese naudojamos tiek mokyklos (kabinetas, koridoriai, biblioteka, salė, priešsalis, mokyklos kiemeliai, kt.), tiek viešosios ir netradicinės erdvės (informaciniai centrai, skverai, kt.), gamtinė bei kultūrinė aplinka. Tenkinant tiesioginio kontakto su meno kūriniais ir menine veikla poreikį, inicijuojamas individualus ir kolektyvinis kultūros bei meno įstaigų, meninių renginių lankymas, organizuojami susitikimai su menininkais, vykdoma projektinė veikla.

1. DAILĖS KRYPTIES UGDYMO TURINIO APIMTIS

Pradinis ugdymas.

1-2 klasė

Visos dailės dalyko sritys jungiamos į darnią visumą, daugiausia dėmesio skiriant dailės raiškai. Mokiniai žaisdami, eksperimentuodami, improvizuodami bei tyrinėdami savo aplinką susipažįsta su paprasčiausiomis dailės technikomis bei raiškos priemonėmis, mokosi jomis naudotis, suprasti jų savybes. Mokomasi tapyti guašu, lieti akvarelę, išgaunant subtilius atspalvius maišyti dažus, aplikuoti. Skatinama tyrinėti įvairių priemonių, medžiagų ir įrankių paliekamus pėdsakus, stebėti ir apibūdinti jų sukeltus pojūčius. Mokiniai išmoksta kelis medžiagų jungimo būdus, saugiai ir tvarkingai naudotis įvairiais dailės reikmenimis. Grafinės, spalvinės ir erdvinės užduotys pateikiamos pakaitomis derinant žaismingumą ir susikaupimo reikalaujantį darbą. Atliekamos kolektyvinės užduotys, mokant vaikus dirbti grupėje derinant savo idėjas ir veiksmus.

Ugdymo procese pagrindinis dėmesys teikiamas aplinkos stebėjimui, vaizdinių susikūrimui. Mokiniai skatinami atpažinti ir įvardinti aplinkos objektų būdingus bruožus bei išskirtines savybes, pokyčius bei visa tai perteikti savo kūrinuose. Užduotys derinamos su pasaulio pažinimo ir gimtosios kalbos pamokomis.

Diskutuojama, kuo dailė svarbi žmogaus gyvenime, kaip padeda kurti žmogaus aplinką. Aptariami dailės kūriniai artimiausioje aplinkoje, diskutuojama, ką kūrinių autoriai norėjo pavaizduoti ar išreikšti. Išižiūrima į artimiausios aplinkos pastatus, stebima ir aptariama gamta, jos būsenos, nuotaika, išižiūrima į spalvų, linijų ir formų įvairovę, palyginama su dailės kūrinių, vaizduojančių gamtos objektus (gyvūnus, medžius, augalus, paukščius ir kt.) nuotaikomis ir išraiška. Išklausoma visų mokinių nuomonė ir pastebėjimai. Akcentuojamas kūrybingas savarankiškas

mąstymas, išradingumas bei pastabumas. Skatinama savarankiškai daryti išvadas. Siekiama pastebėti ir padėti mokiniams ugdyti individualius gabumus, pritaikyti užduotis, orientuojantis į asmenines mokinių savybes. Darbo procese paliekama galimybė improvizacijai tiek temos, tiek technikos prasme.

3-4 klasė

Grafinės, spalvinės ir erdvinės raidos užduotys siejamos su kompozicijos pagrindų suvokimu. Skatinama savarankiškai ir tiksliai pasirinkti darbo priemones, išbandomos naujos dailės technikos (koliažas, spausdinimas, lipdymas iš molio ir kt.). Susipažinama su naujomis dailės šakomis (keramika, grafika, vitražas, kt.). Kuriami fantastiniai, išgalvoti, tikroviški / netikroviški vaizdai, personažai, iliustruojama poezija, pasakos. Tyrinėjami įvairūs atspaudai, raštai, tekstūros. Aptariami linijų, dėmių, raštų pasikartojimai, ritmas. Tęsiama pažintis su šriftu, kuriamos įvairios kaligrafinės kompozicijos, palyginamas įvairių stilių šriftas. Tyrinėjama vaikų supanti erdvė: atstumai, formos, paviršiai, jų skirtumai, santykiai, ieškoma palyginimų tarp žinomų ir įsivaizduojamų dalykų (objektų). Mokomasi perteikti judesį, erdvės išpildą. Supažindinama su tradiciniais dailės žanrais (peizažas, portretas, natūrmortas, kt.). Kuriami ornamentai, karpiniai. Stiprinami mokinio gebėjimai jausmus reikšti vaizdais ir žodžiais, įsiklausant į save ir kitus. Siekiama, kad mokiniai savarankiškai gebėtų pasirinkti užduoties sprendimo būdą, atsižvelgiant į pasiūlytus variantus, esamas technines galimybes, drąsiai naudotų skirtingas dailės technikas, apmąstytų galimą vieno ar kito pasirinkimo rezultatą.

Susipažinama su dailės kūrinių artimiausioje aplinkoje. Stebimas ir lyginamas gamtos ir žmogaus sukurtų objektų išraiškingumas, aptariama jų meninė, istorinė vertė, pabrėžiama išsaugojimo svarba. Susipažinama su dailininkų kūryba įvairiose žmogaus gyvenimo srityse. Diskutuojama apie gamtos išsaugojimo problemas, gamtos objektų (miškų, gyvūnų, augalų) grožį ir unikalumą. Formuojamas elementarių dailės terminų bei sąvokų žodynas.

Mokiniai skatinami apibendrinti savo patirtį, pasakoti apie savo kūrybinius sumanymus. Kūrybinio bendradarbiavimo mokomasi ir dirbant grupėse. Rengiamos parodos, dailės raidos įgūdžiai pritaikomi integruotos veiklos projektuose.

Pagrindinis ugdymas.

5-6 klasė

Dailės pažinimas.

Nuosekliai ugdomos mokinių kompetencijos (kultūrinė, pažinimo, kūrybiškumo), plėtojant dailės pažinimo, kritinio mąstymo ir estetinio suvokimo patirtį. Supažindinama su meno rūšių įvairove ir jų ypatumais, dailės šakomis bei žanrais, profesionaliąja daile ir tautodaile, šiuolaikiniu, medijų menu, audiovizualine informacija visuomenėje. Mokomasi atpažinti dailės rūšis, analizuoti kūrinius atsižvelgiant į jų istorinį, kultūrinį bei socialinį kontekstą, ugdant kultūrinį sąmoningumą. Mokiniai supažindinami su lietuvių ir užsienio dailės kūrinių pavyzdžiais, mokosi suprasti dailės kalbą ir jos ypatybes, reikšti savo nuomonę bei tinkamai vartoti dailės sąvokas ir terminiją. Svarbi ugdymo proceso dalis skirta etninės kultūros pažinimui. Aptariama lietuvių liaudies architektūra, mažoji architektūra (koplytėlė, koplytstulpis, krikštas ir kt.) ir palyginama su kitų šalių architektūros pavyzdžiais.

Mokomosios užduotys atliekamos individualiai ir grupėmis. Siekiama, kad pažintis su dailės istorija ir etnokultūra vyktų įvairiomis formomis (pasakojimas, demonstravimas, iliustravimas, stebėjimas, diskusijos, rašiniai, kūrybinės pratybos, grafiniai darbai, kūrybinės užduotys, kt.).

Ugdymo procese tiksliai plėtojama skaitmeninė kompetencija: saugiai ir etiškai naudojamosi skaitmeninėmis medijomis informacijos paieškai, kūrybinių idėjų fiksavimui bei dalijimuisi turiniu.

Tyrinėjami dailės reiškiniai socialinėje kultūrinėje aplinkoje: dailės kūrinių įkvėpimo šaltiniai; dailės kūrinių eksponavimo erdvės ir jų ypatumai; artimiausios aplinkos gamtos ir architektūros paminklai, meninė ir istorinė jų vertė; artimiausi muziejai, galerijos, parodų salės.

Piešimas-tapyba.

Atliekamos įvairios trukmės piešimo ir tapybos užduotys. Stebima, tyrinėjama gamta, daiktinė aplinka, susipažįstama su mus supančio pasaulio regimojo suvokimo dėsningumais, realistinio bei abstrahuoto, daiktų ar reiškinių atvaizdavimo ir komponavimo plokštumoje principais bei priemonėmis. Piešiant mokomasi naudotis įvairiomis piešimo priemonėmis ir technikomis, išbandomi įvairūs piešimo būdai. Siekiant piešinio išraiškingumo akcentuojama linijų charakterio įvairovė (storis, intensyvumas, ritmika; tiesios/laužytos/banguojančios, nutrūkstančios/nepertraukiamos, kt.). Tobulinami tapybos guašu įgūdžiai, maišant spalvas išgaunami šiltų ir šaltų atspalvių deriniai, apibūdinama jų kuriama nuotaika. Tyrinėjama spalvų ir atspalvių reikšmė paveiksle: dominuojančios, ryškios, neutralios spalvos. Siekiama potėpių ir faktūrų įvairovės, taikomi įvairūs tapybinių faktūrų kūrimo būdai, vienos spalvos dengimas kita, spalvų maišymo efektai. Formuojamas piešimo ir tapybos priemonių bei sąvokų žodynelis

Remiantis stebėtų kūrinių ir aplinkos ar gamtos reiškinių išgyvenimais kuriamos vienos ar kelių figūrų, siužetinės ar ornamentinės kompozicijos taikant kompozicijos struktūras (simetrija, asimetrija, statika, dinamika, kontrastas, pusiausvyra, proporcijos, kt.). Atliekant figūrines, siužetines ar ornamentines kompozicijas susipažįstama su spalvotyros pagrindais. Žaidžiant formomis, spalvomis, faktūromis susipažįstama su pagrindinių geometrinių figūrų pritaikymu kuriant stilizuotą vaizdą. Kompozicijos siejamos su dailės pažinimo, etnokultūros, bendrojo ugdymo dalykų (pvz., istorija, literatūra, gamta ir žmogus) turiniu.

Grafika.

Tyrinėjamos grafikos techninės bei meninės išraiškos priemonės, atliekami technologiniai bandymai. Susipažįstama su grafinių elementų simbolika, emociškai išraiška piešiant skirtingomis priemonėmis bei būdais, taikant mišrias grafikos technikas. Skatinama siekti piešinio išraiškingumo linijomis, įvairiais faktūrų deriniais išgaunant kuo platesnę toninę skalę. Tyrinėjami skirtingi komponavimo principai. Lavinamas ritmo, proporcijų, formos pajautimas. Mokomasi grafikos kalba perteikti savo emocijas, gamtos būsenas, supančią aplinką. Išbandomos frotažo, koliažo bei mišrios technikos, naudojami įvairūs atspaudai.

Susipažįstama su iškilišios spaudos principais: kolagrafija, linoraižiniu, atspaudus spaudžiant rankiniu būdu ir spausdinimo įranga. Kompozicijose figūros grupuojamos. Sudėtingėjančia seka kuriamos įvairios teminės kompozicijos, literatūros kūrinių iliustracijos, miniatiūros. Kūrybiškai komponuojamas šriftas. Interpretuojami senovės baltų ir lietuvių tradiciniai ornamentai, jų komponavimo principai. Kūrybinės užduotys siejamos su skirtingų ugdymo dalykų turiniu (lietuvių bei užsienio kalbos, istorija, kt.). Formuojamas grafikos terminų ir sąvokų žodynas.

Skulptūra.

Tyrinėjama skulptūros plastinė kalba: forma, siluetas, konstrukcija, medžiagų savybės, įvairios ritminės struktūros, formų proporcijos, tektonika, plastika. Naudojamas plastilinas, molis, popierius, viela, gamtinės medžiagos bei antrinės žaliavos. Kuriami eskizai, reljefai (bareljefas, horeljefas), erdvinės kompozicijos pasitelkiant modeliavimą, konstravimą, koliažą. Naudojami skirtingų medžiagų, formų jungimo būdai. Mokomasi stilizuoti formą, ją modeliuoti, kurti faktūras, pasirinkti medžiagas, darbo priemones ir saugiai jomis naudotis. Tyrinėjami objektų dydžių santykiai, formos išraiška, pusiausvyra, konstrukcija. Gilinamasi į keramikos meno savitumus: siekiama ornamento ir formos sąveikos ir dekoratyvumo, aptariama spalvų simbolinė reikšmė bei ritmika keraminėje plokštelėje (reljefe). Vaizduojamos žmogaus, gyvūno figūros, susipažįstama su plastinės anatomijos

pagrindais, kūno proporcijomis. Tautodailės kūrinių puošybiniai elementai interpretuojami ir derinami su erdvine forma. Mokiniai pratinasi analizuoti savo erdvinę kūrybą, vartoti tinkamą terminiją.

Dizainas.

Supažindinama su dizaino, kaip plastinio meno šakos, specifika. Plėtojamas grafinės, spalvinės, kompozicinės, erdvinės raiškos priemonių pažinimas. Įgyjami grafinio dizaino pradmenys, pasitelkiant skaitmenines dizaino programas. Mokomasi stilizuoti formas, kurti ženklus ir simbolius, analizuoti vizualinės komunikacijos (reklamos, informacinių ženklų) poveikį vartotojui. Bandoma kurti ženklus, simbolius, perteikti vaizduojamų objektų ryškiausias savybes. Supažindinama su vizualinės komunikacijos priemonių kūrimo principais, jų funkcionalumo ir estetikos ypatumais. Formuojama rašto kultūros samprata. Kuriami kalendoriai, iškabų projektai, šventiniai atvirukai, informacinių ženklų kompozicijos.

Atskleidžiami pramoninio dizaino, kaip daiktinės aplinkos kūrimo, esminiai aspektai. Įgyjami meninio projektavimo bei konstravimo pagrindai. Tyrinėjamos popieriaus, kartono, plastiko, kt. medžiagų plastinės savybės. Mokomasi paruošti objekto išklotines, iškarpas, pasirinkti tinkamus atskirų dalių jungimo būdus. Kuriami nesudėtingi erdviniai maketai, lankstiniai, žaislai, jie savitai dekoruojami. Formuojama ne tik meniško, bet ir kokybiško „gaminio“ nuostata.

Išbandomos sudėtingesnės dailės technikos: gratažas, dekoliažas, darbas su trafaretais. Formuojama dekoratyvumo samprata. Kuriami skirtingų motyvų (augalinis, geometrinis), struktūrų (juostinis, centrinis), spalvinių derinių ornamentai. Jie pritaikomi dekoratyvinėse kompozicijose. Kūrybinės užduotys siejamos su dailės pažinimo, tautodailės, bendrojo ugdymo dalykų (pvz., literatūra, istorija) turiniu, šiuolaikinio gyvenimo aktualijomis, pabrėžiant darnų vystymąsi, ekologinį sąmoningumą ir atsakingą vartojimą bei saugų elgesį skaitmeninėje erdvėje.

7-8 klasė

Dailės istorija.

Nuosekliai susipažįstama su dailės istorinėmis epochomis ir stiliais nuo priešistorės iki 17-ojo amžiaus. Įsisavinamos sąvokos ir terminai, aptariamose skirtingiems dailės istorijos periodams būdingos technikos, raiškos priemonės ir žymiausi kūrybos pavyzdžiai. Ugdomas gebėjimas įvardinti įvairių epochų ir kultūrų meno paskirties, funkcionavimo visuomenėje skirtumus, pastebėti estetinių idealų įvairovę. Taikant įvairias mokymosi aplinkas ir motyvaciją palaikančius metodus (stebėjimas, diskusijos, rašiniai, kūrybinės pratybos, grafiniai darbai, pasakojimas, demonstravimas, iliustravimas ir kt.), sudaromos sąlygos ieškoti praeities kūrinių turinio ir formos sąsajų su šiandienos estetinė aplinka ir sociokultūrinėmis vertybėmis.

Diskutuojama įvairių epochų grožio idealo ir harmonijos samprata, palyginama su šiuolaikinės visuomenės vertybėmis ir jų atspindžiais mene. Aptariami muziejų ekspozicijose ir dailės parodose matyti kūriniai, nusakoma dailės rūšis, šaka ir žanras, apibūdinamos svarbiausios meninės raiškos priemonės.

Mokomasi naudotis įvairiais informacijos šaltiniais. Ugdymo procese taikomos informacinės technologijos naudojant įvairias dailės ugdomasias programas.

Piešimas-tapyba.

Gilinama į spalvų kontrastus ir niuansus, toninę įvairovę, šviesos ir šešėlių žaismą, spalvinės perspektyvos dėsningumus. Tyrinėjamas spalvų spektras, lokali spalva, spalvos ir tono įtaka daikto formai ir materialumui, spalvos intensyvumas erdvėje, spalvų tarpusavio sąveika. Mokomasi derinti įvairias tapybines faktūras. Siekiama tikslingo šiltų ir šaltų, pagrindinių ir papildomų spalvų bei kontrastingų ar pastelinių spalvų harmoningo derinimo, tonų įvairovės perteikiant tikrovės vaizdą ar emocinę nuotaiką. Lavinamas jausminis spalvų suvokimas ir socialinė-emocinė kompetencija:

mokomasi spalvų bei raiškos pagalba atpažinti ir išreikšti savo bei kitų emocines būsenas, ugdat empatiją. Plečiamos piešimo priemonių plastinių galimybių panaudojimas, taikomos mišrios technikos. Tyrinėjamas formato poveikis kompozicijos raiškai.

Kūrybinės užduotys siejamos su mokinio pastabumo ir praktinių piešimo/tapybos įgūdžių lavinimu, bendrųjų ugdymo dalykų turiniu. Piešiama iš natūros, atminties ar vaizduotės. Mokiniai stebi, analizuoja gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos objektus, savitai juos vaizduoja įvairiomis piešimo/tapybos priemonėmis bei technikomis. Tyrinėjami ir fiksuojami žmogaus kūno judesiai. Interpretuojami, stilizuojami, abstrahuojami pasirinkti gamtos motyvai (augaliniai, antropomorfiniai, zoomorfiniai) perteikiant charakteringus bruožus. Aptariami tradicinės ir šiuolaikinės dailės pagrindinės meninės išraiškos priemonės, jų derinimo būdai. Tyrinėjami įvairių dailės epochų, stilių (Rytų meno, impresionizmo, ekspresionizmo, minimalistinės dailės, optinio meno) kūrinių kompoziciniai principai. Kūrybiniuose darbuose pritaikomi įvairių kultūrų bei epochų žmogaus grožio idealo bei jo vaizdavimo kanonai.

Grafika.

Išsamiau gilinamasi į knygos meno sritį: kuriami ekslibrisai, iliustracijos, aptariama knygos sandara. Kuriant draugų, istorinių asmenybių portretus aptariamos žmogaus veido proporcijos, charakterių skirtumai, aplinkos vaizdavimo svarba. Tyrinėjama Vilniaus istorija, jo kultūrinis paveldas, architektūra atliekant temines kompozicijas.

Piešiant įvairiais įrankiais juodu ir baltu tušu stengiamasi išgauti netikėtas piešinio faktūras, tonų ir pustonų, kontrastų ir niuansų įvairovę. Mokomasi perteikti plokščių formų toninius grafinius santykius, modeliuoti formą linijos, dėmės ir štricho pagalba. Taikomos sudėtingesnės technikos: kuriami spalvota grafika (redukcinis linoražinis), giliaspaudė (sausoji adata), reljefinė spauda. Ugdymo procese tikslingai integruojama medijų meno raiška: fotografija, skaitmeninė grafika, iliustravimas programinėmis priemonėmis, mokomasi kritiškai vertinti vizualią informaciją ir gerbti intelektualinę nuosavybę (autorių teises).

Plėtojamas grafikos sąvokų ir terminų žodynas, mokomasi taisyklingai jį vartoti. Tyrinėjami iškiliausieji Lietuvos ir pasaulio grafikos meistrų kūriniai. Organizuojami integruoti dailės ir kitų ugdymo dalykų (lietuvių k., istorija, matematika, kt.) projektai, kurių metu mokiniai pritaiko grafikos patirtį. Mokiniai skatinami reflektuoti savo pasiekimus, mokomasi teikti konstruktyvų grįžtamąjį ryšį bendraklasiams.

Skulptūra.

Mokomasi lipdyti sudėtingesnę apimtinę formą, derinti dydžius ir formas, pritaikyti faktūrą. Taikomas objekto komponavimas geometrinėje formoje, simetrija, asimetrija, perspektyva, formos apibendrinimas, stilizacija. Mokiniai naudoja erdvinės plastikos technikas ir technologijas (lipdyba iš plastilino, molio, erdvinės, kinetinės konstrukcijos iš vielos ir antrinių žaliavų, popieriaus plastika, papjė mašė). Konstruojama iš antrinių žaliavų. Kuriami keraminiai indai, jie dekoruojami. Tęsiamas pažintis su plastinės anatomijos pagrindais: gilinamasi į veido proporcijų, mimikos perteikimą, vaizduojamas žmogaus judesys.

Mokiniai skatinami kūrybiškai panaudoti vizualiuosius įvairių civilizacijų ir tautų kultūrų ypatumus, savitai interpretuojant formą, dekoruojant ją faktūromis bei ornamentais. Mokomasi lipdyti apibendrintos formos figūrėles. Stebimos ir interpretuojamos aplinkos objektų formos. Nagrinėjama geometrijos, spalvos įtaka erdvinei formai. Kūrybinės užduotys siejamos su įvairių ugdymo dalykų turiniu, tautodaile. Plečiamas dailės terminų ir sąvokų žodynas aptariant savo ar draugų kūrinio bruožus, komponavimo principus, šiuolaikinius kultūrinius reiškinius, artimiausioje aplinkoje esančius meno objektus.

Dizainas.

Plėtojamas grafinio dizaino supratimas. Gilinamasi į vizualinės komunikacijos formavimo aspektus: grafinių ženklų, piktogramų kūrimą, šrifto paskirtį, vaizdo, teksto ir fono dermę, spalvos reikšmę ir poveikį, dvimatės kompozicijos dėsningumus, optines iliuzijas, emocinį idėjos akcentavimą. Nagrinėjami artimoje aplinkoje sutinkami dizaino pavyzdžiai: gaminių pakuotės, kelio ženklai, reklaminiai stendai ir pan. Kuriami logotipai, herbai, plakatai, vadovėlių viršelio projektai, lankstinukai ir pan. Susipažinama su stilizuoto, dekoratyvaus vaizdo kūrimo principais mozaikos, vitražo mene (kuriamos mozaikos imitacijos, siluetiniai vitražai). Eksperimentuojama su tradicinėmis ir skaitmeninėmis technikomis, taikant 2D ir 3D projektavimo pagrindus, mokomasi kurti funkcionalius ir estetiškus vizualinės komunikacijos objektus. Mokiniai skatinami ieškoti informacijos ir aptarti šiuolaikinio dizaino kūrinių pavyzdžius, palyginti jų formas ir menines ypatybes su seniau pagamintų daiktų ypatybėmis.

Plėtojami meninio projektavimo bei konstravimo gebėjimai. Ugdomas atsakingas požiūris į gaminių dizainą: analizuojamas funkcionalumas, medžiagų tvarumas, perdirbimo galimybės bei dizaino sprendimų įtaka aplinkai. Kuriami erdviniai maketai. Mokiniai skatinami savarankiškai pasirinkti konstravimo medžiagas, priemones, ieškoti savitų formos sprendimų. Skiepijama nuoseklios kūrybinės veiklos (idėja, sprendimo pasirinkimas, sumanymo įgyvendinimas) nuostata. Daromi plokštuminiai, erdviniai eskizai: ieškoma proporcijų darnos, formos išraiškingumo, pasirenkami tinkami konstrukcijos elementų jungimo būdai, apmąstomas spalvinis objekto sprendimas. Supažindinama su dizaino raida, žymiausiomis pasaulio dizaino mokyklomis, Lietuvos dizainerių darbais.

9-10 klasė

Dailės istorija. Nuosekliai tęsiama pažintis su meno epochų stiliais ir kryptimis nuo 18 a. iki šių dienų. Apžvelgiami 20-ojo amžiaus meniniai judėjimai, susipažinama su šiuolaikinės dailės kryptimis ir menine raiška. Supažindinama su Lietuvos profesionaliosios dailės vystymusi.

Stebint konkrečius kūrinius, mokomasi atpažinti ir įvardinti įvairių dailės krypčių stilistinius bruožus. Skatinama išsakyti ir pagrįsti savo nuomonę, vartoti tinkamas dailės sąvokas. Tyrinėjant žymesnių asmenybių gyvenimą ir kūrybą, aiškinamasi menininko ir visuomenės santykio, meno paskirties visuomenėje klausimai. Pagal aptartus kriterijus vertinami ir analizuojami parodose matyti dailės kūriniai. Stebimas tradicinės dailės pavyzdžių panaudojimas ir aktualizavimas šiuolaikiniame mene. Aptariamos senosios ir šiuolaikinės architektūros formos, konstrukcijos, palyginamos estetinės natūralių ir dirbtinių medžiagų ypatybės.

Tyrinėjama meno ir kūrybinių industrijų sąveika. Gilinamasi į intelektinės nuosavybės apsaugą, autorines teises skaitmeninėje erdvėje bei etišką dirbtinio intelekto ir kitų technologijų naudojimą kūryboje. Parodoma, kaip dailės žinios, gebėjimai praverčia kasdieniame gyvenime, kokias profesinei veiklai gali būti naudinga dailės patirtis.

10 klasėje didesnis dėmesys skiriamas šiuolaikinių skaitmeninių priemonių taikymui meno pažinimo ir analizės procese. Mokiniai tyrinėja meno reiškinius naudodamiesi virtualiais muziejais, skaitmeniniais archyvais, internetinėmis meno kolekcijomis ir kitais šiuolaikiniais informacijos šaltiniais. Analizuojami įvairių vizualinės kultūros formų kūriniai – fotografijos, animacijos, vaizdo meno, kompiuterinės grafikos ir kitų sričių darbai. Mokiniai rengia skaitmeninius pristatymus, teminius tyrimus, virtualias ekspozicijas bei kūrybinius projektus, ugdydamiesi gebėjimą kritiškai vertinti informaciją, atsakingai naudotis skaitmeniniu turiniu ir taikyti šiuolaikines informacijos pateikimo priemones. Aptariami autorių teisių, intelektinės nuosavybės ir etiško dirbtinio intelekto naudojimo kūrybinėje veikloje principai.

Piešimas-tapyba. Tęsiamas skirtingų tapybos kūrinių vaizdavimo būdų (realistinio, sąlygiško, abstraktaus) tyrinėjimas tikslingai kūrybinei idėjai perteikti. Ugdomas emocinis intelektas ir

socialinė-emocinė kompetencija: per spalvą ir ritmą mokiniai mokosi perteikti sudėtingas asmenines patirtis, vertybines nuostatas ir tapatybės paieškas. Mokomasi pažinti ir taikyti spalvinės raiškos priemonės: spalvą, toną, skaidrumą, niuansus, kontrastą, spalvų spektrą, spalvų maišymą, spalvų harmoniją, spalvų simboliką, spalvų rūšis (šiltos, šaltos, pagrindinės, antrinės, papildomos spalvos). Naudojamos pagrindinės grafinės raiškos priemonės: taškas, linija, dėmė, tekstūra, faktūra, linijų ir dėmių ritmas, dydis ir santykis. Kūrybinės užduotys siejamos su linijinės ir spalvinės perspektyvos, proporcijų, kolorito, fragmentiškumo dėsnių taikymu. Kuriamos polichrominės, achromatinės ir monochrominės kompozicijos. Stengiamasi išsižiūrėti ir pavaizduoti šviesos, šešėlio, pusšešėlio, reflekso toninius santykius. Mokantis dažų liejimo ir tonų gradavimo, išmokstant nuosekliai keisti modeliuojamo tono parametrus lavinamas mokinio regos spalvinis ir toninis jautrumas, dėmesingumas, pastabumas.

Atliekami kūrybiniai eksperimentai, savarankiškai ieškoma alternatyvių užduočių sprendimo būdų, susipažįstama su šiuolaikinių kūrybos formų įvairove. Išbandomos įvairios tapybos bei piešimo technikos siekiant perteikti kūrinio idėją, subtilios emocinės ir plastinės raiškos. Stengiamasi išgauti trimačio vaizdo ir erdvės įspūdį plokštumoje. Piešiami/tapomi portretai, natiurmortai, teminės kompozicijos. Mokinys reflektuoja savo meninį augimą, kritiškai vertina pasiekimus ir pristato kūrybos rezultatus fizinėse bei virtualiose erdvėse.

Grafika.

Mokomasi formuluoti kūrybinę idėją, ieškoti informacijos įvairiuose šaltiniuose, savarankiškai planuoti ir detalai paaiškinti idėjos ir numatomo rezultato įgyvendinimo etapus, tikslingai pasirinkti kompozicinę sandarą, grafinės išraiškos priemones, medžiagas, techniką, o savo pasirinkimą sieti su kūrybine idėja. Eksperimentuojama su tradicine grafika ir medijų menu: taikoma skaitmeninė iliustracija, generatyvusis menas, judantis vaizdas, laikantis skaitmeninės etikos ir saugaus elgesio internete principų.

Kūrybinėmis užduotimis mokiniai skatinami įsigilinti į savo kūrybinio sprendimo unikalumą, išgyvenimus, jausmus. Organizuojami integruoti grafikos ir kitų ugdymo dalykų projektai ir jų pristatymai mokyklos bendruomenei, grafikos darbų parodos. Mokomasi grafikos darbų eksponavimo specifikos.

Skulptūra.

Kūrybinių idėjų semiamasi iš 19–20 a. meno, interpretuojami senovės baltų meno, tautodailės motyvai. Kūrybinės temos grindžiamos aktualiomis visuomeninėmis, ekologinėmis ir pilietinėmis problemomis. Mokiniai skatinami kurti instaliacijas, objektus, kurie komunikuotų tam tikrą žinią, skatintų bendruomenės diskusiją ar spręstų aktualius klausimus.

Mokiniai skatinami eskizuose fiksuoti atradimus, padarytus stebint aplinką ir jos objektus, savarankiškai pasirinkti temą, erdvinės raiškos priemones. Naudojamas molis, plastilinas, antrinės žaliavos, popieriaus plastika, liejama iš gipso, kuriamos karkasinės, kinetinės konstrukcijos, kt. Siekiama netikėto medžiagos ar formos pritaikymo. Mokomasi išgauti įvairias paviršiaus faktūras. Skatinamos originalaus sprendimo paieškos, akcentuojamas savitas požiūris į plastines idėjas, medžiagos galimybes, vaizdinių ir formų laisvą jungimą. Mokiniai pateikia keletą pradinių sumanymų (eskizų), juos aptaria ir ieško tinkamiausio. Figūrinėje kompozicijoje naudojami realistinio ir sąlyginio vaizdavimo būdai, aptariami jų skirtumai. Perteikiant žmogaus judesį gilinamasi į plastinės anatomijos ypatybes. Erdvinėje kompozicijoje akcentuojamas skirtingų formų ir dydžių derinimas. Dekoratyvios, abstrakčios ar realistinės formos komponuojamos erdvėje, taikant įvairias kompozicines struktūras ir siekiant išreikšti meninę kūrinio idėją.

Organizuojami integruoti skulptūros ir kitų ugdymo dalykų projektai ir jų pristatymai mokyklos bendruomenei, skulptūros darbų parodos. Mokomasi skulptūros darbų eksponavimo specifikos. Dizainas.

Plėtojama pažintis su grafinio ir daiktinio dizaino kūrimo principais, paskirtimi. Analizuojami globalūs dizaino iššūkiai: universalusis dizainas (prieinamumas visiems), dizaino etika, vartotojiškos kultūros poveikis aplinkai ir socialinis dizaino atsakingumas. Diskutuojama apie šiuolaikinius iššūkius dizaino kūrėjams. Aptariamos masinės kultūros formos, kičo apraiškos.

Dizaino užduotys yra siejamos su realia mokinio aplinka, o temą siūloma interpretuoti ieškant savitų idėjų bei originalaus sprendimo. Kūrybinės idėjos grindžiamos aplinkos tyrimu, stebėjimu. Tikslingai pasirenkami komponavimo principai ir raiškos elementai (statika, dinamika, simetrija, asimetrija; stilizacija, abstrahavimas, transformacija; minimalizmas, gausa; kontrastas, niuansas; siluetas, kontūras, kt.). Taikomi kombinatorikos principai, moduliniai elementai. Mokomasi dekoratyvias ar realistines formas komponuoti plokštumoje, jas derinti tarpusavyje taikant įvairias kompozicines struktūras ir siekiant išreikšti meninę kūrinio idėją. Gilinamasi į vaizdo, teksto, fono komponavimo subtilumus.

Kuriami ženklai, piktogramos, simboliai, vizualinės reklamos objektų projektai. Studijuojami optiniai efektai neobjektinėse kompozicijose. Pasitelkiant linijinės perspektyvos taisyklės plokštumoje perteikiama erdvė. Konstruojami maketai, kuriami erdviniai objektai. Konstruojant ypač daug dėmesio skiriama formos funkcionalumui, medžiagų derinimui. Gilinamasi į ekologinio dizaino principus. Ieškoma galimybių, kaip praktiškai pritaikyti sukurtus darbus asmeninėje erdvėje, socialinės ar kitokios reklamos srityse (pvz., marškinėlių dizainas, reklama ant viešojo transporto).

Mokomasi atpažinti praeities stilių įtaką artimiausioje aplinkoje, išvardijami šiuolaikinio dizaino uždaviniai. Skatinama mokinius domėtis šiuolaikinių renginių apipavidalinimu, reklama bei svarstyti, kaip jie veikia žiūrovą.

Vidurinis ugdymas.

11-12 klasė

Dailėtyra.

Ugdoma kultūrinė kompetencija: analizuojama, kaip skaitmeninė era ir technologinė pažanga keičia meno suvokimą, originalo ir kopijos santykį bei virtualiųjų galerijų įtaką globaliai kultūrai. Dailėtyros pamokos skirstomos teminiais ciklais, chronologinis principas keičiamas probleminiu. Sisteminami dailės istorijos faktai, aptariant šiuolaikinės dailės ir įvairių epochų, kultūrų bei kūrybinių stilių santykį, ieškoma analogijų skirtinguose meno reiškiniuose. Domimasi atskirais dailės kūrėjais jų gyvenamo laikotarpio vizualiųjų reiškinių kontekste. Analizuojant kūrinius, išskiriami istoriniai-kontekstiniai idėjos ir raiškos bruožai, tobulinami gebėjimai giliau pagrįsti savas kritines įžvalgas, apmąstomas kūrinio generuojamų idėjų ir mūsų asmeninio gyvenimo ryšys.

Tyrinėjamos sukurtos vizualinės aplinkos (miestų erdvės, pastatų eksterjerai ir interjerai), emocinės sveikatos, darnaus vystymosi, individualių kūrybinių poreikių aspektais. Nagrinėjama technologijų, inžinerijos ir meno sintezė (STEAM), analizuojant šviesos instaliacijų, kinetinių objektų ir skaitmeninio meno projektus kaip šiuolaikinės vizualinės kalbos dalį. Stebint meno kūrinius aptariamos jų pagrindinės meninės išraiškos priemonės, kompozicinės sandaros, nurodoma atskeidžiama idėja. Aptariama muziejų, parodų ekspozicijos, šiuolaikinių dailės parodų, akcijų socialinė kultūrinė reikšmė. Kuriamos parodų recenzijos. Organizuojamos diskusijos

Vizualiųjų menų projektai.

Vizualusis menas suvokiamas kaip meninio tyrimo, komunikacijos ir kritinės refleksijos forma. Atsižvelgiant į mokinių kultūrinę kompetenciją, ugdymo turinys grindžiamas šiuolaikinio

meno edukacijos, vaizdo komunikacijos ir kultūros ekologijos principais, ugdant sąmoningą santykį su vizualine kultūra, medijomis ir aplinka. Mokiniai identifikuoja jiems aktualias socialines, kultūrines ir ekologines problemas, formuluoja tyrimo klausimus ir ieško kūrybinių jų interpretavimo bei komunikavimo būdų.

Mokiniai inicijuoja autorinius projektus, analizuoja ir kuria vaizdo komunikacijos formas, tyrinėja vizualinių ženklų, simbolių ir medijų vaidmenį formuojant kultūrinę tapatybę bei požiūrį į socialines ir ekologines problemas. Kūrybinė veikla grindžiama problemos analize, tyrimu, idėjų generavimu, planavimu, kūrybos procesu ir rezultatų refleksija. Mokiniai savarankiškai renkasi raiškos priemones, medžiagas ir technologijas. Kūrybinėje veikloje nagrinėjamos kultūros ekologijos temos: tvarumas, vartojimo kultūra, vizualinė tarša, vietos identitetas ir kultūros paveldas.

Plėtojamas tarpdiscipliniškumas, integruojant vizualųjį meną, fotografiją, dizainą, videomeną, performansą, garsą, architektūrą ir socialinį tyrimą. Taikomi reliacinio meno ir bendradarbiavimu grįstų praktikų principai, skatinamas kūrybinis bendradarbiavimas su Scenos menų krypties mokiniais, bendruomenėmis ir socialiniais partneriais. Kūrybiniai projektai orientuojami į dialogą su bendruomene, viešąja erdve ir įvairiomis auditorijomis.

Ugdomas gebėjimas argumentuotai vertinti ir įsivertinti kūrybą, analizuoti jos estetinį, socialinį ir kultūrinį kontekstą. Plėtojamas kritinis mąstymas, kūrybiškumas, medijų raštingumas, kultūrinis sąmoningumas, pilietiškumas ir socialinė atsakomybė. Kūryba suvokiama kaip socialinio ir kultūrinio dialogo forma, skatinanti aktyvų santykį su visuomene ir aplinka.

Įgyvendinami kūrybiniai projektai, pristatomi mokyklos ar viešosiose erdvėse, o 12-os klasės pabaigoje mokiniai parengia kūrybinių darbų parodą, atskleidžiančią jų kūrybinę, kultūrinę ir pilietinę brandą.

Medijų menas.

Ugdomos pažinimo, kultūrinė ir komunikavimo kompetencijos, analizuojant, kaip skaitmeninės technologijos, interneto kultūra ir technologinė pažanga keičia meno suvokimą, originalo ir kopijos santykį bei virtualių formų vietą kasdienėje aplinkoje. Mokymasis grindžiamas teminiais ir projektiniais ciklais, nagrinėjant medijų istoriją, teoriją, ekologiją, skaitmeninę estetiką bei svarbiausių medijų teoretikų idėjas. Mokiniai mokosi atpažinti istorinius, technologinius ir idėjinius medijų meno bruožus, kritiškai vertinti kūrinius, argumentuotai reikšti nuomonę ir reflektuoti jų ryšį su asmenine patirtimi.

Analizuojama medijų kultūros socialinė, ekonominė ir etinė reikšmė, autorinio meno ir komercinės produkcijos skirtumai, reklamos, socialinių tinklų bei propagandos poveikis visuomenei. Ugdomas medijų raštingumas, atsakingas ir etiškas skaitmeninio turinio naudojimas, pagarba autorinėms teisėms. Mokiniai lankosi fizinėse ir virtualiose parodose, susitinka su kūrėjais, rengia recenzijas, dalyvauja diskusijose aktualiomis kultūros temomis.

Medijų meno raiška grindžiama tarpdisciplinine projektine veikla, problemų analize ir asmenine audiovizualine kūryba. Kūrybinis procesas apima idėjų generavimą, problemos formulavimą, komandinį vaidmenų pasiskirstymą ir visus kūrybos etapus – nuo priešprodukcijos iki postprodukcijos. Mokiniai kuria autorinius projektus, eksperimentuoja su fotografija, animacija, videografija, garsu ir skaitmenine grafika, savarankiškai renkasi technologijas ir priemones, tyrinėja meno, technologijų ir inžinerijos sąsajas.

Ugdomas saugus, atsakingas ir tvarus skaitmeninių išteklių naudojimas. Mokiniai reflektuoja kūrinių poveikį auditorijai, analizuoja techninius ir estetinius sprendimus, mokosi pristatyti savo idėjas ir kurti kūrybos aplanką (portfolio). Medijų menas siejamas su dizainu, architektūra ir

socialiniais tyrimais. Per pusmetį įgyvendinami 1–2 kompleksiniai projektai, o 12 klasės pabaigoje pristatoma kūrybinių darbų arba jų dokumentacijos paroda.

2. SCENOS MENŲ UGDYMO TURINIO APIMTIS.

Pradinis ugdymas.

1-2 klasė

Teatras.

Pagrindiniai darbo su 1-2 klasių vaikais metodai – teatriniai žaidimai ir teatro sportas, teatro improvizacijos. Padedant mokytojui kuriamos trumpos situacijos, kurių struktūra: pradžia / įvykis, pabaiga. Vadinamos situacijos: 1 – 5 minutės.

Dalyvaujant teatralizuotuose renginiuose, stebint spektaklius, būnant teatrinio kūrybinio proceso neatsiejama dalimi, ugdomas suvokimas, kad teatro vaidmuo tampa siejasi su kasdiene kultūringa veikla ir yra neatskiriama klasės, mokyklos tradicinių švenčių dalis. Refleksijų metu stengiamasi akcentuoti teatro ir gyvenimiškos veiklos sąsajas, kryptingo ugdymo menu kontekste.

Muzika.

Remiantis vaikų įgimtu muzikalumu, stiprinami anksčiau įgyti muzikinės raiškos gebėjimai. Pagrindinis dėmesys skiriamas aktyviam muzikavimui – dainavimui, grojimui įvairiais ritminiais ir melodiniais instrumentais, kūno perkusijai bei muzikiniams žaidimams. Mokiniai mokosi klausytis vieni kitų, derinti savo balsą bendrame skambesyje, saugiai naudotis muzikos priemonėmis.

Dalyvavimas ir koncertavimas mokyklos, miesto ir kt. šventėse, renginiuose, edukacinėse muzikinėse veiklose – sudėtinė muzikinio ugdymo proceso dalis. Koncertai, mokinių ir draugų pasiekimai muzikos bei kitose meno srityse yra nuolatos aptariami, ugdoma pagarba ir jautrumas menui.

Kūrybinėje veikloje vaikai skatinami fiksuoti ir išreikšti muzikines idėjas piešiniais, simboliais ar skaitmeninėmis priemonėmis, susipažįsta su muzikos rašto pradmenimis. Klausydamiesi įvairių muzikos pavyzdžių ir judėdami pagal muziką, mokiniai pažįsta muzikos kalbos elementus, plečia muzikinę akiratį bei mokosi savo išpūdžius ir emocijas perteikti žodžiu, judesiu ar kūrybiniais darbais. Klausoma kuo įvairesnio ir geros kokybės repertuaro, kuris, atsižvelgiant į mokymosi turinį, padeda mokiniams suprasti muzikos įvairovę, garso, sudėties, stiliaus, muzikos kalbos elementų savybes.

Šokis.

Plėtojant šokio raiškos gebėjimus, mokiniai supažindinami su įvairiais šokio stiliais – lietuvių liaudies šokiais, gatvės šokiais ir sportiniais šokiais – per smagius ir kūrybingus šokamuosius žaidimus. Didelis dėmesys skiriamas judesio atradimui, koordinacijai, ritmui ir kūrybingam saviraiškos lavinimui.

Vaikai mokosi pagrindinių šokio elementų ir žengia pirmuosius žingsnius link savo pačių choreografijų kūrimo. Be individualaus judesio lavinimo, daug dėmesio skiriama komandiniam darbui – bendradarbiaujant grupėje mokiniai mokosi dalintis idėjomis, klausytis vieni kitų ir kartu kurti smagias bei įdomias šokio kompozicijas.

Ruošiami pasirodymai renginiams ir koncertams leidžia mokiniams patirti sceninę patirtį, pasidžiaugti savo pasiekimais ir įgyti pasitikėjimo savimi. Ši veikla skatina ne tik fizinį aktyvumą, bet ir kūrybiškumą bei socialinius įgūdžius.

3-4 klasė

Teatras.

Kuriami etiudai, kurių pagrindas – pasakų, filmų, literatūrinių kūrinių siužetai, herojų santykiai, pačių vaikų asmeninė (šeimos, santykių su draugais ir t.t.) patirtis. Etiudų trukmė – 2-5 minutės. Dialogai – improvizacinio pobūdžio. Akcentuojama tiek spontaniška, improvizacinė meninė raiška, tiek ir pakartojimų reikalaujantis darbo procesas, norint sukurti etiudą, kuris gali būti parodomas tėveliams ar mokyklos bendruomenės nariams.

Stebimi profesinių ar mėgėjų teatrų pasirodymai ir, padedant būrelio vadovui (mokytojui), mokomasi vertinti vaidybą, scenografiją ir muzikinį sprendimą. Mokantis vertinti savo ir draugų kūrybinį indėlį į bendrą vaidinimą (etiudą, teatralizuotą šventę), ugdomas mokinių atsakomybės jausmas.

Muzika.

Tęsimas mokinių muzikavimo ir muzikinės kūrybos gebėjimų plėtojimas. Atsižvelgiant į stiprėjančias vokales galimybes, jie skatinami rinktis įvairaus pobūdžio dainas bei atlikti sudėtingesnę ir įvairesnę repertuarą. Ugdomi ansamblinio muzikavimo pagrindai – dainavimas dviem grupėmis, instrumentinis pritarimas, sutartinių ir kanonų atlikimas. Mokiniai mokosi melodiniais instrumentais (dūdele, klaviatūra, ukulele, varpeliais, Carl Orff instrumentais) atlikti nesudėtingas melodijas, o ritmo instrumentais ir kūno perkusija pritarti dainoms. Improvizuodami, komponuodami, aranžuodami ir atlikdami įvairias kūrybines užduotis, jie mokosi tikslingai naudoti muzikos kalbos elementus – melodiją, ritmą, formą ir muzikos išraiškos priemones.

Klausydamiesi ir analizuodami muzikos kūrinius, mokiniai susipažįsta su klasikinės ir liaudies muzikos žanrų bei formų įvairove, įvairiais instrumentais. Jie tyrinėja lietuvių ir kitų tautų muziką bei instrumentus, lygina skirtingų kultūrų muzikines tradicijas, taip pat pažįsta šiuolaikinės muzikinės kultūros reiškinius.

Mokiniai skatinami sąmoningai ir atsakingai dalyvauti klasės, mokyklos, miesto, šalies renginiuose, šventėse. Vyksta nuolatinė refleksija kalbant apie patirtis koncertuose ar kituose renginiuose - aptariamos koncertų metu ugdomų kompetencijų taikymo kasdieniame gyvenime bei kitose pamokose galimybės.

Šokis.

Mokiniai plečia savo šokio raiškos patirtį įvairiuose šokio žanruose: gatvės šokiuose (Hip-hop ir House), sportiniuose šokiuose (lėtas valsas, čia čia čia, kvikstepas, džaiwas) bei tradiciniuose lietuvių liaudies šokiuose ir rateliuose.

Didelis dėmesys skiriamas pačių mokinių kūrybai: jie kuria savo šokius, pristato juos klasėje ir reflektuoja patirtį. Kuriamos sudėtingesnės choreografijos, mokiniai mokosi galvoti ne tik apie judesių atlikimą, bet ir apie choreografijos struktūrą bei jos užfiksavimą.

Svarbi veiklos dalis – bendradarbiavimas ir diskusijos: aptariamos klasės draugų sukurtos choreografijos, išsakoma pozityvi asmeninė nuomonė, akcentuojami individualūs išgyvenimai ir emocijos, patiriamos šokio metu. Tokiu būdu ugdomas kūrybiškumas, pasitikėjimas savimi ir gebėjimas vertinti kitų meninę išraišką.

Pagrindinis ugdymas.

5-6 klasė

Teatras.

Kūrybiniame procese kuriami etiudai pagal literatūros kūrinius, filmus, individualias atpasakotas situacijas iš savo draugų ar šeimos gyvenimo. Kuriant siužetus ir juos praktiškai įgyvendinti scenoje, įtvirtinami mokinių laisvumo, orientavimosi, bendravimo, improvizavimo, kalbos padargų, kvėpavimo ir balso valdymo, veikimo įvairiu tempu gebėjimai. Išsamiai išnagrinėjami 3–4 mizanscenų, sąlygiškesnių raiškos priemonių naudojimo, su kitais dalykais

integruotų vaidybinių situacijų pavyzdžiai, pagal juos sukuriamos savos variacijos. Mokinių pasirodymų žiūrovai – vaikai, žemesnių klasių mokiniai, bendraamžiai, tėveliai (globėjai). Pasirodymai rengiami klasėse, netradicinėse erdvėse ir kt. Etiudų trukmė – 3-5 min.

Stebimi, interpretuojami ir vertinami įvairių žanrų teatro vaidinimai: lėlių, dramos, muzikinius, operos, baleto ir kt. Numatoma, jog per metus mokiniai turėtų pamatyti 3-4 teatro vaidinimus. Interpretuojant vaidinimus daugiausiai dėmesio kreipama į vaizduojamą konfliktą, atomazgą, bandoma apibūdinti veikėjų charakterius, išskirti itin ryškias, sąlygiškas raiškos priemones. Ugdytiniai mokomi įvertinti scenografijos, muzikinio sprendimo subtilybes, atskirą vaidybos ir bendrą režisūros darbą.

Ugdytiniai mokomi analizuoti Lietuvos ir pasaulio teatro profesionalų darbus (po vaizdo medžiagos peržiūrų), supažindinami su praeities teatrų pasiekimais ir svarba visuomenės gyvenimui.

Muzika.

Mokiniai skatinami aktyviai muzikuoti įvairiomis formomis – atlikti muziką visos klasės, mažų grupių ar individualiu formatu, dainuoti be pritarimo ir su akompanimentu. Jie tęsia pažintį su įvairiais melodiniais, ritminiais ir harmoniniais instrumentais (virtualia klaviatūra, Carl Orff instrumentais, ukulele, kanklėmis ar gitara), sudarant galimybes išbandyti skirtingus muzikavimo būdus ir plėtoti praktinius gebėjimus.

Ypatingas dėmesys skiriamas mokinių kūrybiškumo, meninės raiškos ir artistiško ugdymui. Klausymosi bei atlikimo repertuaras parenkamas taip, kad plėstų mokinių kultūrinį ir muzikinį akiratį, supažindintų su įvairių stilių, žanrų ir kultūrų muzikos pavyzdžiais.

Mokiniai skatinami sąmoningai ir atsakingai dalyvauti klasės, mokyklos, miesto, šalies renginiuose, šventėse ir plėsti patirtis meninėse popamokinėse veiklose. Vyksta nuolatinė refleksija kalbant apie patirtis koncertuose ar kituose renginiuose - aptariamos koncertų metu ugdomų kompetencijų taikymo kasdieniame gyvenime bei kitose pamokose galimybės. Puoselėjama mokinių pagarba savo šalies muzikinės kultūros tradicijoms, ugdoma pagarba ir empatiškumas kitų kultūrų (subkultūrų) muzikai.

Šokis.

Pateikiami būdingi pagrindinių žanrų (liaudies, pramoginio, klasikinio (baleto), šiuolaikinio, gatvės šokio ir kt.) šokio žingsniai, jų deriniai, šokiai ar jų fragmentai. Supažindinama su kūrybos procesais (improvizavimas, komponavimas) ir būdais (pavieniui, poromis, grupėmis). Pamokų metu taikomos kūrybinės užduotys, mokiniai skatinami kurti judesių derinius patys, juos jungti į šokį.

Stebėti pateikiama įvairių šokio žanrų pavyzdžių (liaudies, pramoginio, klasikinio (baleto), šiuolaikinio, breiko ir kt.). Aptariamas šokis įvairiose kultūrose: tradicijos ir dabartis.

7-8 klasė

Teatras.

Režisuodami etiudus mokiniai remiasi individualia gyvenimiška / socialine patirtimi. Pasirinktinai nagrinėjamos 2–3 Lietuvos, Europos ar kitų pasaulio šalių ar laikotarpių teatro scenovaizdžio, kostiumo, vaidybos raiškos priemonės. Ugdydamiesi gebėjimus vaidinti ir režisuoti, moksleiviai sukuria personažų charakterių, logiškai juos susieja siužetine linija ir naudodamiesi veiksmine scenarijaus bei vaidmens analize (pagal M.Knebel), geba pateikti nedidelį spektaklį (etiudų koliažą) vietinei publikai.

Ugdytiniai stebi įvairių žanrų mokyklų, savivaldybių ir profesionalių teatrų vaidinimus ar jų įrašus. Per metus peržiūrimi 3-4 profesionaliojo teatro vaidinimai. Pedagogas stengiasi sudaryti galimybę pamatyti vaikams pastatymus, kuriuose vartojama šiuolaikine metaforinių priemonių gausa pasižyminti teatro kalba. Taip pat ugdytiniai mokosi vertinti aktorinį ir režisūrinį darbą.

Ugdytiniai įsisavina teatro etikos taisykles, vadovaujasi jomis tiek teatrinės raiškos kontekste, tiek vertindami teatro spektaklių svarbą kultūriniam gyvenimui. Mokiniai aptaria žiūrovų elgesio ypatumus teatro renginiuose, nagrinėdami 2–3 pasirinktus teatro spektaklius, kitus kultūrinius/teatralizuotus renginius.

Muzika.

Didelis dėmesys skiriamas mokinių muzikinės tapatybės formavimuisi ir asmeninio muzikinio skonio plėtojimui. Ugdomas gebėjimas kritiškai vertinti muzikinę kultūrą, atsižvelgiant į meno kūrinių socialinį kultūrinį, istorinį kontekstą.

Skatinama pažinti populiariosios muzikos žanrų įvairovę bei skirtingų pasaulio kultūrų muzikinį paveldą. Muzikavimo repertuaras parenkamas taip, kad atspindėtų įvairius populiariosios, pramoginės, džiaz, roko, elektroninės, akademinės ir liaudies muzikos stilius, supažindintų su meniškai vertingais skirtingų žanrų pavyzdžiais ir plėstų mokinių muzikinį akiratį.

Mokiniai skatinami aktyviai dalyvauti repertuaro pasirinkime – siūlyti jiems patinkančias dainas, jas atlikti su klase bei kurti savo kompozicijas. Atsižvelgiant į individualias galimybes, ypač balso mutacijos atvejais, sudaromos sąlygos įvairioms muzikinės raiškos formoms: dainavimui, ritminei deklamacijai, repo improvizacijoms ar kūrybiniam teksto perteikimui. Muzikuojant ugdomi improvizavimo ir kūrybiškumo gebėjimai, mokomasi atlikti ritminį pritarimą, ostinato partijas bei naudoti įvairius melodinius ir perkusinius instrumentus.

Mokiniai mokosi pažinti, analizuoti ir lyginti įvairių stilių bei kultūrų muziką, vertinti ją remdamiesi pagrįstais kriterijais. Muzikavimo ir kūrybinės veiklos siejamos su nagrinėjamų kultūrų muzikiniais pavyzdžiais - tai padeda geriau suprasti muzikinės kalbos įvairovę, stilistinius ypatumus ir įvairias muzikos funkcijas visuomenėje. Praktiniam muzikavimui parenkami skirtingo sudėtingumo kūrinių melodiniams ir perkusiniams instrumentams, o į repertuarą įtraukiamos ir pačių mokinių sukurtos kompozicijos.

Labai svarbus mokinių sąmoningas ir atsakingas dalyvavimas klasės, mokyklos, miesto, šalies renginiuose, šventėse ir patirčių plėtimas meninėse popamokinėse veiklose. Vyksta nuolatinė refleksija kalbant apie patirtis koncertuose ar kituose renginiuose - aptariamos koncertų metu ugdomų kompetencijų taikymo kasdieniame gyvenime bei kitose pamokose galimybės. Puoselėjama mokinių pagarba savo šalies muzikinės kultūros tradicijoms, ugdoma pagarba ir empatiškumas kitų kultūrų (subkultūrų) muzikai.

Šokis.

Mokiniai gilina žinias apie įvairius šokio stilius – kada jie atsirado, kokią vietą užima šokio istorijoje ir kaip vystėsi iki šių dienų. Analizuojant šokio raidą, mokiniai ruošia projektinius darbus, kurių metu nagrinėja šokio stilių kilmę, ypatybes bei socialinį kontekstą. Mokymosi procese daug dėmesio skiriama kūrybiškumui ir komandiniam darbui: grupėse kuriamos šokio kompozicijos specialioms renginiams, tokiems kaip „Šokių vakaras“ ar „Baigiamųjų šokio kūrybinių darbų pristatymas“.

Kuriant ir atliekant šokio darbus mokiniai eksperimentuoja su įvairiomis formomis – solo pasirodymais, duetais ar grupe. Lavinami judesio plėtojimo įgūdžiai tiek siužetinėje, tiek abstrakčiojoje choreografijoje. Mokiniai, jau turintys patirties tam tikruose šokio stiliuose, skatinami dalytis savo žiniomis ir mokyti kitus, o grupėje vyksta diskusijos apie tai, kodėl kai kurie šokio stiliai ar žanrai gali būti lengviau arba sunkiau įvaldomi bei nuo ko tai priklauso.

9-10 klasė

Teatras.

Kuriami etiudai (universaliausias darbo metodas šio amžiaus grupei), remiantis asmeniniais išgyvenimais, literatūros kūriniais, grupiniais scenarijais, sukurtais gyvenimišku/socialiniu pagrindu

(žiniasklaidos pranešimais, interneto lankytojų nuomonėmis, kt.). Naudojantis lietuvių tautosakos, etnologijos šaltiniais kuriamos šiuolaikinės sakmės, jos inscenizuojamos ir jungiamos į vientisą pasirodymą, kuris pristatomas mokyklos draugams, bendruomenei. Ugdomojo ir kūrybinio proceso metu atliekami psichofiziniai teatro pratimai, ugdomi aktorinio meistriškumo gebėjimai, įgyjama režisūros abėcėlės, organizacinio darbo pagrindų. Kuriamos situacijų priešistorės, užistorės, padedančios moksleiviams geriau suvokti personažo ištisinį veiksmą atskirose situacijų scenose. Patyrus kūrybos džiaugsmą įgyjamas savivertės jausmas ir gebėjimas skleisti socialinėje aplinkoje pozityvų požiūrį į meninį gyvenimą.

Stebimi įvairaus pobūdžio spektakliai ar jų įrašai. Stebima ir analizuojama metaforinių priemonių gausa pasižyminti teatro kalba, režisieriaus požiūris. Įgytos kompetencijos taikomos vertinanti stebimus teatralizuotus renginius, vaidinimus, gebama susieti ir palyginti savo meninės raiškos pasiekimus.

9-10 kl. mokiniai nagrinėja 3–4 pripažintus atvejus, kai teatro spektakliai turėjo didelę įtaką ugdant ar keičiant visuomenės vertybes. Pedagogas akcentuoja asmenybės kūrybinio potencialo svarbą kasdieniame gyvenime, menininko uždavinius ir atsakomybę prieš visuomenę.

Mokiniai skatinami ugdyti skaitmeninę kompetenciją, kuriant muziką spektakliui, scenografijos eskizus, etiudų programėles, plakatus. Teikiami prioritetai integruotiems projektams su užsienio kalbų, psichologijos, lietuvių kalbos ir literatūros, biologijos, etikos, technologijų, dailės, šokio, muzikos, kino, fotografijos ir kitais dalykais. Kovo-balandžio mėnesį integruoti devintokų teatro projektai pristatomi gimnazijos bendruomenei.

Muzika.

Siekama ugdyti platesnį muzikos stilių, žanrų ir kultūrinių kontekstų supratimą, pasitelkiant muzikavimą, kūrybą, muzikos klausymąsi ir analizę. Mokiniai atlieka įvairios stilistikos vokalinę ir instrumentinę muziką, mokosi dainuoti ansamblyje, muzikuoti grupėse, taikyti įvairius pritarimo būdus.

Skatinama kūrybinė veikla – improvizavimas, aranžavimas ir komponavimas. Mokiniai kuria vokalinės, instrumentinės bei vokalinės-instrumentinės muzikos kūrinius, juos pristato ir atlieka klasėje. Tokiu būdu ugdomas kūrybiškumas bei muzikinių stilių suvokimas.

Klausydamiesi ir analizuodami lietuvių bei užsienio kompozitorių kūrinius, skirtingų Lietuvos regionų liaudies muziką ir XX–XXI a. muzikos pavyzdžius, mokiniai pažįsta įvairias stilistines kryptis, jų ypatumus bei istorinį ir kultūrinį kontekstą. Nagrinėjamos muzikos sąsajos su kitais menais, istorija ir visuomenės gyvenimu, ugdomas gebėjimas suprasti muzikos reikšmę kultūroje ir asmeninėje patirtyje. Puoselėjama pagarba savo šalies muzikinės kultūros tradicijoms, plėtojamas gebėjimas įsigilinti ir kritiškai vertinti muzikinę kūrybą, atsižvelgiant į socialinį kultūrinį, istorinį kontekstą.

Didelis dėmesys skiriamas sąmoningam bei atsakingam mokinių dalyvavimui mokyklos, miesto, šalies ir kitų bendruomenių renginiuose, koncertuose bei meninėse popamokinėse veiklose. Mokiniai skatinami ne tik dalyvauti renginiuose, tačiau ir prisidėti prie jų organizavimo proceso, savanorystės. Nuolat reflektuojamos patirtys, aptariami koncertų ir kitų pasirodymų metu patirti išpūdžiai, pasiekimai bei iššūkiai. Analizuojama, kaip muzikinėse veiklose įgyti gebėjimai gali būti pritaikomi kasdienėje aplinkoje, mokantis kitų dalykų ir ugdant pažinimo, kūrybiškumo, kultūrinę, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, komunikavimo, pilietiškumo ir skaitmeninę kompetencijas.

Šokis.

Mokiniai tyrinėja kokybinius judesio ypatumus ir įgyvendina įvairius judesio tikslus, gilindamiesi į kūrybinius šokio principus bei jų pritaikymą praktikoje. Mokymosi procese aktyviai

skatinamas savarankiškumas ir iniciatyvumas: mokiniai atlieka projektinius šokio darbus grupėse, patys planuoja laiką, koordinuoja išteklius ir organizuoja veiklą, taip įgyjant naujos vadybinės patirties bei praktinių įgūdžių. Šių užduočių metu mokiniai lavina gebėjimą improvizuoti, interpretuoti judesį pagal įvairius žinomus šokio stilius bei kūrybiškai reikštis scenoje.

Be to, mokiniai gilina žinias apie skirtingus šokio stilius, jų muziką, techniką ir meninę išraišką. Praktinės veiklos metu skatinamas kūrybiškas eksperimentavimas su choreografija, judesio kalba ir šokio išraiškos priemonėmis. Mokiniai taip pat aktyviai dalyvauja įvairiuose kultūriniuose renginiuose, projektuose ir koncertuose, įgyvendindami savo kūrybines idėjas ir patirdami tikrą sceninę patirtį.

Šis ugdymo procesas ne tik lavina fizinę ištvermę ir techninius gebėjimus, bet ir ugdo atsakomybę, komandinį darbą, savarankiškumą bei meninį mąstymą, leidžiantį mokiniams labiau pasitikėti savo kūrybinėmis galiomis ir skatinti nuolatinį tobulėjimą.

Vidurinis ugdymas.

11-12 klasė

Teatras.

Individualizuojant darbą pasirenkami mokiniui priimtinausi raiškos būdai (vaidyba, režisavimas, techninis spektaklio/etiudo sprendimas, muzikos pritaikymas, dekoracijų ar kostiumų kūrimas, konferansje, reklamos darbas, kt.). Ugdomi vaidybiniai ir režisūriniai gebėjimai, kuriami ir atliekami mono, poriniai, grupiniai etiudai, dalyvaujama bendruose integruotuose su kitais dalykais kūrybiniuose projektuose, atliekami psichofiziniai pratimai. Skatinant ugdytis skaitmeninę kompetenciją, mokiniams pasiūloma atlikti programos, plakato, afišos dizainą, sumaketuoti scenografijos elementus.

Taikomi vaidmens atlikimo vertinimo kriterijai: laisvumas, uždavinio ir svarbiausiojo uždavinio atlikimas vaidmeniui būdingomis priemonėmis, nuoseklumas, įtaigumas, įvykio vertinimas ir kt., Atsižvelgdami į pasiektą kūrybinį rezultatą mokiniai gali parodyti vaidinimą ar jo įrašą (klasėje ar mokyklos salėje, kitoje artimoje kultūrinėje erdvėje; galima pakviesti norimą žiūrovų grupę). Mokiniai pristato savo vaidybos / režisūros darbus gimnazijos bendruomenei tarptautinės teatro dienos proga (Kovo 27d.)

Muzika.

Mokinių muzikiniai gebėjimai nuosekliai plėtojami ir gilinami remiantis jų sukaupta muzikine patirtimi, aktyviai įtraukiant muzikavimą, kūrybinę veiklą, muzikos klausymąsi ir įvairių muzikinės kultūros reiškinių pažinimą. Daugiau dėmesio skiriama pasaulio muzikos įvairovei, ieškant sąsajų su lietuvių muzikine ir kultūrine tradicija. Mokiniai skatinami aktyviai dalyvauti repertuaro pasirinkimo procese, atsižvelgiant į jų pomėgius, muzikinį skonį, poreikius ir individualius gebėjimus. Ugdymo turinys pritaikomas pagal mokinių galimybes, interesus ir asmeninius ugdymosi tikslus.

Ypatingas dėmesys skiriamas kūrybiškumo ugdymui – mokiniai skatinami improvizuoti, aranžuoti, kurti muzikines idėjas naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis, ieškoti įvairių jų įgyvendinimo bei pristatymo būdų. Puoselėjamas individualus muzikinis savitumas, gebėjimas vertinti kūrybos meninę ir estetinę vertę. Sudaromos galimybės dalytis savo kūrybiniais pasiekimais su bendraamžiais ir bendruomene.

Klausantis, analizuojant ir aptariant muziką, ugdomas gebėjimas kritiškai vertinti muzikos kūrinius ir kultūros reiškinius, atpažinti menines idėjas, suprasti muzikos raiškos priemones bei kūrinio prasmę. Mokiniai mokosi lyginti skirtingus muzikos pavyzdžius, nagrinėti muzikinių formų raidą ir suvokti muziką platesniame kultūriniame kontekste.

Mokiniai skatinami aktyviai įsitraukti į mokyklos, miesto ir šalies renginių organizavimą, savanorystę. Tokiu būdu ugdomas iniciatyvumas, atsakomybė, pagarba menui bei gebėjimas

reflektuoti savo patirtis, siekti asmeninio tobulėjimo. Siekiama skatinti mokinių domėjimąsi šiuolaikiniu muzikiniu ir kultūriniu gyvenimu, plėsti jų muzikinę patirtį dalyvaujant koncertuose, renginiuose ir kitose kultūrinėse veiklose tiek atlikėjo, tiek klausytojo vaidmenyje. Diskusijų metu nagrinėjami aktualūs muzikinės kultūros klausimai, ugdomas kritinis požiūris ir sąmoningas santykis su menu.

Šokis.

Renkantis šokį 11-12 klasėje mokiniai gali aktyviai pasirinkti kryptį pagal asmeninius norus ir polinkius: tai gali būti socialiniai šokiai, tokie kaip salsa, bachata, ar gatvės šokiai, modernūs ir eksperimentiniai žanrai, priklausomai nuo mokinių interesų. Mokymosi procesas orientuotas į individualių ir grupinių gebėjimų vystymą bei pasirengimą įvairiems renginiams – koncertams, šimtadieniui, paskutinio skambučio šventėms, šokių vakarams ar kitoms sceninėms situacijoms.

Mokiniai aktyviai analizuoja vaizdo medžiagą, stebi spektaklius ir pasirodymus, gilindamiesi į šokio estetiką, judesio raišką ir choreografinę struktūrą. Jie tobulina kinestezinius gebėjimus, lavina techniką ir meninę išraišką, pasirinkdami vieną ar kelis šokio žanrus, stilius ar technikas. Mokomasi įvairių šokio žingsnių, jų derinių ir pilnų kompozicijų, o į kūrybinį procesą integruojamos šiuolaikinės technologijos – vaizdo kameros, kompiuteriai ir kiti skaitmeniniai įrankiai, leidžiantys dokumentuoti, analizuoti ir pristatyti kūrybinius darbus.

Be praktinių įgūdžių, mokiniai nagrinėja šokio istoriją ir kultūrinį kontekstą, analizuodami pasirinktų kūrinių estetines savybes, jų sąsajas su istorine raida, žanru, kilme, tematika, tradicijomis, vertybėmis ir šokio elementais. Taip ugdomas gebėjimas kritiškai vertinti šokį, atpažinti jo menines ir kultūrinės reikšmes bei suvokti istorines transformacijas.

Mokymosi procese taip pat skatinama savarankiška informacijos paieška apie Lietuvos ir užsienio šalių šokio institucijas, kūrėjus, atlikėjus ir renginius – naudojantis įvairiais šaltiniais, tokiais kaip internetas, televizija, radijas, spauda ir kiti informacijos kanalai. Tai leidžia mokiniams ne tik gilinti teorines žinias, bet ir plėsti akiratį, suprasti šokio kontekstą nacionaliniu ir tarptautiniu mastu bei integruoti šiuos įgūdžius į savo kūrybinę veiklą.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Kryptingo ugdymo menų programa įgyvendinama vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, bendrojo ugdymo programas reglamentuojančiais dokumentais ir gimnazijos vidaus teisės aktais.

Programa gali būti keičiama, papildoma ar atnaujinama pasikeitus teisės aktams, ugdymo turiniui, Gimnazijos veiklos prioritetams arba atsiradus poreikiui tobulinti programos įgyvendinimą.

Programos pakeitimai ir papildymai tvirtinami gimnazijos direktoriaus įsakymu.

Programa skelbiama gimnazijos nustatyta tvarka ir yra prieinama gimnazijos bendruomenei.
